

De Nederlandse Vereniging voor Gerontologie-Kennissenetwerk Ouder Worden en Samenleving (NVG-KNOWS) stelt zich ten doel **kennisonwikkeling, kennisuitwisseling en kennistoepassing te stimuleren op het terrein van de natuur- en sociaalwetenschappelijke aspecten van ouder worden en ouderdoem**. Vanwege het multidisciplinaire karakter van ouder worden, en dus van de vereniging, is zij een forum voor gerontologisch onderzoek en onderwijs, en een plaats voor uitwisseling tussen wetenschap en praktijk.

Deze nieuwsbrief is voor leden van de NVG-KNOWS. De uitvoering wordt verzorgd door het bestuur van NVG-KNOWS in samenwerking met Roelen Secretary Services te Etten-Leur. U kunt uw bijdragen voor de nieuwsbrief of reacties sturen naar: NVG secretariaat, p/a Harpdreef 28, 4876 ZX Etten-Leur o.v.v. Redactie Nieuwsbrief. Of stuur een mail nvg@solcon.nl

Bestuur NVG-KNOWS

Prof. Dr. Gerben Westerhof, voorzitter
Dr. Rixt Zijlstra, secretaris
Dr. Susan Picavet, penningmeester
Leden van het bestuur:
Dr. Marian Adriaansen
Prof. Dr. Ruud Kempen
Mw. Erica van de Veerdonk
Mw. Diny Wever

Vragen of ideeën? Mail ons gerust! nvg@solcon.nl

Voor meer informatie verwijzen wij u graag naar onze website: www.gerontologie.nu

Agenda website NVG-KNOWS

“Dementias and Environmental and Occupational Exposures. State of Art and Future Paths of Research” – 25 en 26 januari 2016; Parijs, Frankrijk

Geriatricdagen 2016 – 18 en 19 februari 2016; ‘s-Hertogenbosch

NVG-KNOWS Algemene Ledenvergadering en Studiemiddag – 20 mei 2016

Nordic Congress of Gerontology – *“Good Ageing – Better Society”* – 19-22 juni 2016; Tampere, Finland

International Federation on Ageing 13th Global Conference – *“Disasters in an Ageing World: Readiness, Resilience and Recovery”* – 21-23 juni 2016; Brisbane, Australië

World Congress on Active Ageing – 28 juni – 1 juli 2016; Melbourne, Australië

European Nursing Congress Foundation – “Caring for Older People: How Can We Do the Right Things Right?” – 4-7 oktober 2016; Rotterdam

12th Congress of the European Union Geriatric Medicine Society (EUGMS) – *“Discovering New Ways in the World of Geriatrics”* – 5-7 oktober 2016; Lissabon, Portugal

Canadian Association on Gerontology – *“Fostering Innovation in Research on Aging”* – 20-22 oktober 2016; Montreal, Canada

GSA Annual Scientific Meeting – *“New Lens on Aging – Changing Attitudes, Expanding Possibilities”* - 16-20 november 2016; New Orleans, VS

21st IAGG World Congress of Gerontology and Geriatrics – 23-27 juli 2017; San Francisco, VS

Van het bestuur

Namens het bestuur van de NVG-KNOWS wil ik u een heel goed en inspirerend 2016 toewensen!

De nieuwsbrief is weer gevuld met activiteiten die de vereniging afgelopen jaar organiseerde en blikk vooruit op de geriatriedagen en de algemene ledenvergadering die dit jaar georganiseerd worden. Ook graag nog uw aandacht voor de werkgroepen waarin leden actief bij kunnen dragen aan de vereniging!

Gerben Westerhof

Vooraankondiging: Algemene Ledenvergadering (ALV) en studiemiddag op 20 mei 2016

De jaarlijkse ALV en studiemiddag vindt plaats op vrijdagmiddag 20 mei. Reserveer dit vast in je agenda! De locatie is gelegen centraal in Nederland, waarschijnlijk Utrecht. De studiemiddag heeft als werktitel "Perspectieven op kwetsbaarheid". Alle leden zijn van harte welkom; niet-leden zijn ook welkom bij de studiemiddag.

Susan Picavet

Geriatricdagen 2016

De Geriatricdagen 2016 vinden plaats op donderdag 18 en vrijdag 19 februari in Congrescentrum 1931 in 's-Hertogenbosch. NVG-KNOWS is met twee bestuursleden vertegenwoordigd in de congrescommissie, Marian Adriaansen en als nieuw lid Erica van de Veerdonk. We zijn er in geslaagd om tot een attractief en gevarieerd programma te komen, dankzij vele interessante inzendingen van de deelnemende beroepsgroepen. De onderzoeken vertegenwoordigen een breed scala van onderwerpen, variërend van de

inzet van een landelijke richtlijn pre-operatieve screening ouderen in het ziekenhuis tot de resultaten van veelzijdig gerontologisch onderzoek m.b.t. kwetsbaarheid en welbevinden en familiezorg. Onderzoekers van verschillende onderzoeksinstituten leveren aan dit symposium een bijdrage. Ook wordt er een aantal workshops aangeboden; een voorbeeld is een workshop over de werking van Robot Rose.

Aanmelden kan vanaf heden via de website www.geriatricdagen.nl. Hier kunt u ook het complete programma downloaden zodat u de voor u meest interessante route kunt samenstellen. Er zijn voor u op beide dagen zinvolle thema's; de vrijdag is wat meer gerontologisch van karakter. Graag verwelkomen we u tijdens deze dagen bij onze NVG-KNOWS stand; het is de moeite waard!

Marian Adriaansen

NVG Werkgroepen

Als bestuur van de NVG willen we met leden een aantal werkgroepen oprichten en denken hierbij aan: 'PR en communicatie', '(inter)nationaal', 'onderzoek en innovatie' en 'opleidingen en professionalisering'. Als vervolg op de aankondiging in de laatste nieuwsbrief is op 18 november 2015 een herinnering gestuurd per email. We hebben daarin een deadline vermeld van 15 december. We kunnen melden, dat op het moment van dit schrijven (10 december), al 7 leden interesse hebben getoond. De interesse is gelijk verdeeld over de gesuggereerde thema's. Tijdens de NVG-KNOWS bestuursvergadering van 21 januari 2016 zullen we als bestuur bespreken hoe we iedereen verder zullen betrekken. We zien er naar uit om invulling te geven aan deze werkgroepen.

Susan Picavet

13^e Nationaal Gerontologiecongres

Afgelopen 2 oktober vond het 13^e Nationaal Gerontologiecongres met het thema "Ouderen van vitaal belang?!" plaats in te Ede. Met de 150 bezoekers, 3 interessante plenaire lezingen, 15 symposia met elk een eigen karakter en thema, en een postersessie met ca. 20 enthousiaste onderzoekers, was het een prachtige dag met een veelzijdig inhoudelijk programma. Voorzitter Gerben Westerhof opende namens het NVG-KNOWS bestuur het congres; hij gaf de congresbezoekers een voorproefje van het veelzijdige programma.

De plenaire lezingen werden verzorgd door Theo van Tilburg (hoogleraar Sociologie en Sociale Gerontologie, VU), Betty Meyboom (voorzitter programma-commissie Nationaal Programma Ouderenzorg en hoogleraar met emeritaat) en Erik Scherder (hoogleraar Klinische Neuropsychologie, VU). Alle drie belichtten het thema vanuit een invalshoek, respectievelijk geëngageerde ouderen en de participatiesamenleving, betrokkenheid van ouderen bij onderzoek en opbouw van cognitieve reserve door muziek. Tijdens de laatste lezing begeleidde het muzikale duo Tali en Patrick de spreker en werden de toehoorders enthousiast meegenomen in muzikale experimenten.

Het gaat te ver om hier verslag te doen van alle prachtige wetenschappelijke bijdragen, daarom verwijs ik u graag naar onze bijdrage in het Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie 2015;46:216-255. Met veel genoegen zijn - na hard werken van de beoordelingscommissies - ook diverse prijzen vanuit NVG-KNOWS uitgereikt, verder in de nieuwsbrief leest u daar meer over. Noemenswaard zijn ook de prijswinnaars van de 2e en 3e Janneke Witsenburg Posterprijs 2015, respectievelijk Sanne Frazer en Tamara Bouwman. Onze dank gaat uit naar de vele mensen die zich ingezet hebben voor en op dit congres en naar het Nationaal Programma Ouderenzorg en Nestlé Health Science voor de financiële ondersteuning.

Als bestuur kijken we terug op een mooie dag waarin de gerontologie in Nederland én elkaar ontmoeten centraal stond.

Rixt Zijlstra

Winnaar Professor Schreuder proefschriftprijs 2015

Societal dynamics and older adults' social functioning - Bianca Suanet

In mijn proefschrift "Societal dynamics and older adults' social functioning" onderzoek ik hoe sociale veranderingen zoals individualisering en secularisering een effect hebben op het sociale leven van ouderen. Volgens sommige theoretici zouden deze ontwikkelingen leiden tot het afnemen in sociale betrokkenheid omdat traditionele bronnen van sociale integratie zoals kerken en buurten zwakker worden, volgens anderen zou de betrokkenheid juist toenemen omdat er meer keuzevrijheid is. Mijn onderzoek laat zien dat sociale ontwikkelingen sinds de jaren '70 de sociale betrokkenheid van ouderen hebben vergroot.

Huidige generaties van ouderen hebben een steeds breder sociaal netwerk met meer niet-familieleden, zoals vrienden en kennissen. Zij behouden deze relaties met niet-familieleden vaak ook nog na hun 75e jaar, terwijl dit niet zo was voor de oudere generaties van ouderen. Dit komt onder andere door een hoger opleidingsniveau en een beter cognitief functioneren van de huidige generaties ouderen. Verder doen jongere ouderen van 55-64 jaar tegenwoordig steeds vaker vrijwilligerswerk, wat met name te verklaren is door een hoger opleidingsniveau in de jongere generatie. Door echtscheiding en hertrouw ontstaan ook steeds meer niet-traditionele gezinnen. Ouderen met stiefkinderen zien ook stiefkinderen steeds vaker als een belangrijk contact met wie zij regelmatig contact

onderhouden. Alhoewel bepaalde ouderen zoals lager opgeleiden minder goed in staat zijn om te participeren, lijkt de huidige sociale structuur over het algemeen dus meer kansen te bieden aan ouderen om te sociaal betrokken te blijven tot op een hoge leeftijd.

Winnaar Professor Joep Munnichs Scriptieprijs 2015

Esmee Reijnierse, promovenda internistische ouderengeneeskunde in het VU medisch centrum, heeft de Professor Joep Munnichs Scriptieprijs 2015 gewonnen. Tijdens het 13^e Nationale Gerontologiecongres kreeg zij de prijs voor haar wetenschappelijke scriptie op het gebied van de gerontologie met als titel:

The association between parameters of malnutrition and diagnostic measures of sarcopenia in geriatric outpatients

Esmee Reijnierse doet onderzoek naar sarcopenie, een lage spiermassa als gevolg van de veroudering. Het verlies van spiermassa gedurende de chronologische leeftijd wordt verergerd door lichamelijke inactiviteit, onjuiste voeding en ziekte. Sarcopenie kan met verschillende diagnostische criteria worden vastgesteld. “Er is nog geen consensus over de diagnostische criteria voor sarcopenie. In mijn scriptie heb ik onderzocht of diagnostisch maten voor sarcopenie gerelateerd zijn aan ondervoeding. Om tot een klinische valide definitie te kunnen komen zijn er studies nodig die kijken naar de relatie tussen diagnostische maten voor sarcopenia en verschillende klinische condities, zoals ondervoeding. Ons pathofysiologisch onderzoek helpt om tot één definitie te komen.”

Winnaar Janneke Witsenburg Posterprijs 2015

Tijdsbesteding van het zorgpersoneel in verpleeg- en verzorgingshuizen; een observationeel onderzoek – Astrid Tuinman

Op 2 oktober organiseerde de Nederlandse Vereniging voor Gerontologie: Kennisnetwerk Ouder Worden en Samenleving (NVG-KNOWS) het 13^e Nationaal Gerontologiecongres. Tot mijn grote plezier heb ik, Astrid Tuinman, de eerste prijs gewonnen voor een posterpresentatie. De poster beschrijft de resultaten van een observationeel onderzoek naar de

tijdsbesteding van zorgpersoneel in verpleeg- en verzorgingshuizen.

Het onderzoek is een onderdeel van een promotieonderzoek naar de kwaliteit van zorg in verpleeg- en verzorgingshuizen. Een betere kwaliteit van zorg wordt vaak geassocieerd met méér zorgpersoneel. Echter, studies laten wisselende resultaten zien als het gaat om welk zorgpersoneel (b.v. verpleegkundigen of verzorgenden) van invloed is op kwaliteit van zorg uitkomsten (b.v. decubitus) in verpleeg- en verzorgingshuizen. Dit komt mede omdat onduidelijk is wat het zorgpersoneel doet in het zorgproces dat kan hebben bijgedragen aan de kwaliteit van zorg uitkomsten. Het doel van het observationeel onderzoek was om een beschrijving te geven van de tijd die wordt besteed aan zorginterventies door zorgpersoneel. Daarnaast is de relatie verkend tussen die tijdsbesteding en beroepsgroep, zorgzwaarte van bewoners en het soort afdeling.

Voor de dataverzameling is een observatielijst ontwikkeld op basis van de Nursing Interventions Classification. Dit is een verpleegkundig classificatiesysteem dat verpleegkundige interventies (542) definieert en categoriseert in klassen (30) en domeinen (7). De observaties zijn uitgevoerd bij verzorgenden (n = 89), verpleegkundigen (n = 19), helpenden (n = 19) en eerstverantwoordelijke verzorgenden (n = 9) werkend op verzorgingshuis- (4), somatische (3) en psychogeriatrische (6) afdelingen in vijf zorgcentra in Noord-Nederland. Met behulp van lineair mixed models met log-getransformeerde tijdswaarnemingen is de relatie tussen de tijd, besteed aan zorgdomeinen en beroepsgroep, zorgzwaarte en type afdeling geanalyseerd.

De resultaten laten zien dat het zorgpersoneel de meeste tijd besteedde aan fysiologische zorg en veel minder tijd aan psychosociale en veiligheidsinterventies. Het verschil in tijdsbesteding tussen beroepsgroepen was klein. Type afdeling was significant geassocieerd met de tijdsbesteding en niet de zorgzwaarte van bewoners of beroepsgroep. De conclusie van het onderzoek was dat de functiedifferentiatie tussen verzorgend en verplegend personeel beperkt is en dat de zorg taakgericht lijkt. De zorgzwaarte van bewoners was niet van invloed op de gegeven zorg. De stijgende complexe zorgbehoeften van bewoners en het doel van verpleeg- en verzorgingshuizen om persoonsgerichte zorg te verlenen vereist een heroverweging van de inzet van het verschillende zorgpersoneel.

Proefschriften

Use of the comprehensive geriatric assessment to improve patient-centred care in complex patient populations - Juliette Parlevliet

Het overkoepelende doel van mijn onderzoek was het verbeteren van patiëntgerichte zorg voor oudere complexe patiënten, met behulp van het uitgebreide geriatrische onderzoek (CGA). We hebben daartoe het CGA aangepast voor en toegepast in verschillende complexe patiënten-populaties.

De kern van mijn proefschrift bestaat uit de Transmurale Zorgbrug (TZB) en het SYMBOL onderzoek (Systematic Memory testing Beholding Other Languages). De TZB was een gerandomiseerd gecontroleerd onderzoek (randomised controlled clinical trial, RCT) onder acut opgenomen oudere patiënten met als doel

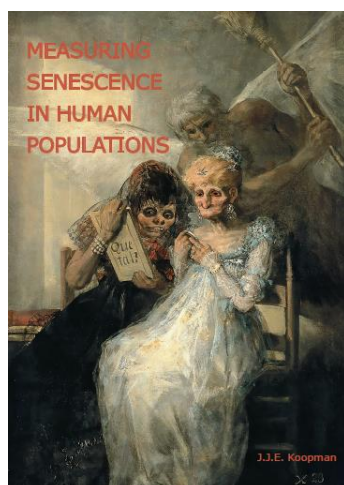
om hun dagelijks functioneren in stand te houden en sterfte te voorkomen. Het SYMBOL onderzoek was een cross-sectioneel bevolkingsonderzoek in de vier grootste steden van Nederland. SYMBOL onderzocht de prevalentie van milde cognitieve achteruitgang (MCI) en dementie onder oudere Turkse, Marokkaanse en Surinaamse immigranten. Gedurende de onderzoeksperiode ontwikkelden we tevens de Cross Culturele Dementie screening (CCD). Hiermee kan onder immigranten, waarbij vaak een taal- e/o cultuurbarrière en (zeer) lage opleiding de cognitieve screening hinderen, cognitieve achteruitgang veroorzaakt door dementie gevonden worden. De beschrijving hiervan vormt ook één van de artikelen in het proefschrift.

De belangrijkste conclusies van mijn onderzoek zijn dat voor complexe oudere patiënten het CGA waardevolle informatie biedt. De prioriteiten van de patiënt moeten leidend zijn tijdens diagnostiek en de behandeling. TZB: prioritering van de tijdens het CGA gevonden problemen, optimale zorg tijdens de opname en in de transitie naar huis, gecombineerd met intensieve zorg thuis door een transitieverpleegkundige leverde een sterftereductie op van 25% na 6 maanden. SYMBOL: MCI kwam twee tot vier keer, en dementie drie tot vier keer vaker voor onder oudere Turken, Marokkanen en Surinaamse-Hindoestanen, vergeleken met oudere Nederlanders. Onder Surinaamse deelnemers waren hart- en vaatziekten (HVZ) geassocieerd met deze hoge prevalentie van MCI en dementia.

Het onderzoek is van maatschappelijk belang omdat het belangrijk is om behandeling en zorg adequaat en efficiënt in te zetten. Het CGA is een handvat om te spreken over de prioriteiten van de patiënt. Bepaalde diagnostiek/behandeling kan misschien wel worden nagelaten, omdat ze niet passen binnen de prioriteiten van de patiënt. Patiëntgerichte zorg zou op deze manier mogelijk ook kosten kunnen reduceren. De TZB wordt inmiddels geïmplementeerd in 20 ziekenhuizen en geaffilieerde zorgorganisaties door heel Nederland. Onderdelen van de TZB zijn geïncorporeerd in het Senior Vriendelijk Ziekenhuis keurmerk (www.seniorvriendelijkziekenhuis.nl). De CCD wordt inmiddels uitgegeven (www.testweb.bsl.nl/tests/ccd) en op geheugenklinieken in Nederland gebruikt. Het besef dat cognitieve achteruitgang onder oudere immigranten veel vaker voorkomt dan onder Nederlanders vraagt om tijdige diagnostiek en behandeling en om cultuurspecifieke preventie.

Measuring senescence in human populations - Bart Koopman

Als geneeskundestudent werd ik tijdens een keuzevak gegrepen door de wetenschap van veroudering. Tijdens de studie bleef ik betrokken bij onderzoek in deze discipline. Dat mondde uit in promotieonderzoek aan de Afdeling Ouderengeneeskunde van het Leids Universitair Medisch Centrum, opgetekend in het proefschrift 'Measuring senescence in human populations'.

Voor onderzoek naar veroudering is van essentieel belang dat veroudering van groepen mensen accuraat vastgesteld en vergeleken kan worden. De veroudering van een groep mensen kan worden gedefinieerd als een stijging in de risico's op ziekte en sterfte met het toenemen van de leeftijd. Ten eerste wordt in mijn proefschrift onderzocht hoe de snelheid van veroudering kan worden gemeten in een groep mensen aan de hand van het risico op sterfte. Vaak wordt het beloop van het risico op sterfte weergegeven op een logaritmische schaal. Het risico neemt op zo'n schaal toe in een rechte lijn. Tot nog toe wordt de verouderingssnelheid afgeleid uit de steilheid van deze rechte lijn. We tonen aan dat deze meetwijze onjuist is. Feitelijk neemt het risico op sterfte toe als een exponentiële lijn, zoals zichtbaar wordt op een normale schaal. We introduceren een nieuwe meetwijze, die de verouderingssnelheid afleidt uit de steilheid van deze exponentiële lijn. Dit is niet zonder gevolgen. Terwijl volgens de traditionele meetwijze de verouderingssnelheid gelijk blijft over de leeftijd, neemt de verouderingssnelheid volgens de nieuwe meetwijze toe over de leeftijd. Ten tweede wordt in mijn proefschrift vergeleken hoe verschillende groepen mensen verouderen aan de hand van

het risico op ziekte. Veroudering wordt bijna uitsluitend in westerse landen bestudeerd, waar zij gepaard gaat met een sterke stijging in het risico op onder meer hart- en vaatziekten. Over de veroudering van niet-westerse groepen is echter nauwelijks iets bekend. We beschrijven daarom het risico op hart- en vaatziekten in een groep ouderen op het Afrikaanse platteland waar een westerse leefstijl afwezig is. In tegenstelling tot het westen, zijn deze 'verouderingsziekten' zeldzaam tot op hoge leeftijd. Deze zeldzaamheid is niet te verklaren door een gebrek aan ontsteking, maar wel door een gebrek aan risicofactoren zoals overgewicht en verhoogde suiker- en vetspiegels. Aangezien deze risicofactoren nauw gerelateerd zijn aan leefstijl, toont de vergelijking aan dat veroudering niet onvermijdelijk met hart- en vaatziekten gepaard gaat, maar dat deze ziekten in grote mate worden veroorzaakt door de leefstijl. 'Verouderingsziekten' zijn dus veeleer 'leefstijlziekten'. In tegenstelling tot het westen, wordt de traditionele leefstijl in Afrika gekenmerkt door schaarste aan voeding en veelheid aan lichaamsbeweging. We stellen voor dat een vereniging van de westerse kwaliteit van volksgezondheidszorg met een traditioneel Afrikaanse leefstijl leidt tot een gezonde veroudering.

Ik ben dankbaar dat de publicatie van mijn proefschrift mede mogelijk is gemaakt door een bijdrage van het Janneke Witsenburgfonds van NVG-KNOWS.

J. J. E. Koopman, MD MSc
j.j.e.koopman@lumc.nl

Annual Scientific Meeting van de Gerontological Society America (GSA)

Van 18 tot 22 november 2015 heeft het 68ste jaarlijkse congres van de Gerontological Society of America (GSA) plaatsgevonden in Orlando, Florida. Het thema was "Aging as a Lifelong Process". Ook in 2015 was het aantal bezoekers hoog (ruim 4000) en mijn persoonlijke indruk is dat in de afgelopen jaren steeds meer onderzoekers van buiten de VS dit congres bezoeken. Onderzoekers uit West-Europa waren al langer goed vertegenwoordigd, maar dit jaar viel op dat het aantal aanwezige onderzoekers uit met name China ook toeneemt.

Het programma omvatte meer dan 450 wetenschappelijke sessies waaronder meer dan 300 symposia (veelal een korte algemene inleiding, drie of vier samenhangende presentaties en een spreker die de discussie aanzwengelt), papersessies en posterpresentaties. Met tot wel 40 parallelsessies is de verscheidenheid aan thema's groot; met een beschikbaar gestelde app werd het zoeken naar onderwerpen vergemakkelijkt.

Thema's die dit jaar specifieke aandacht kregen betroffen zorgtechnologie (met een eigen track) en transitie in de zorg. Meer inhoudelijk kregen de thema's zorg bij dementie en (het meten van) kwetsbaarheid weer relatief veel aandacht in het programma. Opmerkelijk was ook dat 'elderly abuse', nadat hier enkele jaren minder aandacht voor was, met meer dan 50 presentaties weer in de belangstelling stond.

Jaarlijks worden er op het congres ook prijzen uitgereikt aan gerontologische onderzoekers die zich voor het vakgebied verdienstelijk hebben gemaakt. Een van de belangrijkste prijzen is de M. Powell Lawton Award waarbij de jury vooral let op in hoeverre het toegepaste onderzoek van de kandidaat direct profijt oplevert voor zorgbehoevende ouderen. Van de prijswinnaar wordt verwacht dat hij of zij tijdens het volgende GSA congres een aansprekende lezing houdt. In 2014 is prof. Laura Gitlin, directeur van het Center for Innovative Care in Aging van de Johns Hopkins School of Nursing in Baltimore, met deze award onderscheiden. Derhalve verzorgde zij nu een lezing onder de titel "The Good Life Redux: Realigning Capabilities and Living Environments of Older Adults Through Intervention". De van oorsprong als sociologe opgeleide Gitlin omschrijft haar onderzoek als "the understanding of adaptive processes in old age - particularly with the use of assistive devices and environmental modifications - psycho-social-environmental approaches to helping older people with physical frailty age in place, non-pharmacologic approaches to enhancing quality of life of persons

with dementia and their family caregivers, mental health disparities in older African-Americans and depression treatments, and translating and implementing evidence-based interventions for family caregivers, individuals with dementia, and older adults with functional difficulties". In haar bio-psycho-sociale benadering van toegepast onderzoek benadrukt ze sterk het belang van de rol van de omgeving: het dagelijks functioneren van ouderen kan alleen goed begrepen en ook verbeterd worden als dit wordt bekeken in interactie met hun fysieke en sociale omgeving. Tijdens haar lezing, ging Gitlin in op de vier sectoren die de in 2001 overleden M. Powell Lawton in zijn conceptualisering van kwaliteit van leven onderscheidde, 'psychological well-being', 'perceived quality of life', 'behavioral competence' en 'objective environment', en de wijze waarop zij dat systematisch laat terug komen in haar studies. Haar omvangrijke wetenschappelijke oeuvre laat zien dat een dergelijke multi-dimensionele benadering van dagelijks functioneren en kwaliteit van leven bij ouderen beloftevol is en ook voor de dagelijkse zorgpraktijk van ouderen rendeert.

De kwaliteit van de congressen van de GSA staan buiten kijf en een bezoek van de op vernieuwingen in de zorg georiënteerde wetenschapper is dan ook zeer aan te bevelen. In 2016 vindt het congres plaats van 16-20 november in New Orleans, Louisiana (www.geron.org/meetings-events/2016-gsa-annual-scientific-meeting).

Ruud Kempen

Tijdschrift Gerontologie en Geriatrie

Leden van NVG-KNOWS kunnen voor een speciale prijs een abonnement op het Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie krijgen. U ontvangt dan tevens de print-versie van het tijdschrift. Voor meer informatie of een abonnement kunt u terecht bij www.bsl.nl

